

АРТЪР КЛАРК

СТРЕЛАТА НА ВРЕМЕТО

Превод от английски: [Неизвестен], 1971

chitanka.info

Реката беше пресъхнала и езерото остана почти без вода, когато чудовището, което се спусна по сухото русло, започна да се промъква по тинестата безжизнена равнина. Езерото не беше проходимо навсякъде, но дори и там, където почвата бе по-твърда, масивните лапи затъваха повече от фут под тежестта на огромното туловище. От време на време чудовището спираше и като птица бързо извърташе глава и оглеждаше равнината. В такива минути то затъваше още по-дълбоко в податливата почва и след петдесет милиона години хората успяха да определят по следите му продължителността на тези спирания.

Водата вече никога не се върна и палещото слънце превърна глината в камък. След него пустинята скри следите със защитен слой пясък. И едва после — след милиони години — тук дойде Човекът.

* * *

— Как мислиш — изрева Бартън, като се мъчеше да надвика шума, — професор Фаулър не е ли станал палеонтолог само защото обича да си играе с пневматичния чук? Или едва после се е пристрастил към това занимание?

— Не чувам! — извика в отговор Дейвис, облегнат на лопатата с вид на истински работник. Той погледна с надежда към часовника. — Хайде да му кажем, че вече е станало време за обед. Той винаги си сваля часовника, когато се забавлява с тая проклета машинка.

— Номерът няма да мине — отвърна, крещейки, Бартън, — отдавна ни познава и затова всякога слага отгоре по десет минути. Но за опит пари не вземат. Всичко е по-добро от това дяволско човъркане.

Двамата палеонтолози оставиха лопатите и се отправиха към шефа си. Когато приближиха, професорът изключи перфоратора и настъпи тишина, нарушавана само от пухтенето на компресора.

— Време е да се връщаме в лагера, професоре — рече Дейвис и с небрежен жест прибра лявата ръка зад гърба си. — Нали знаете как се сърди готвачът, когато закъснеем.

Професор Фаулър, член на Кралската академия на науките, носител на многобройни научни звания, безуспешно се опита да изтрие от челото си кафявата кал. Един случаен посетител на разкопките мъчно би могъл да разпознае в този загорял, мускулест,

полугол работник, наведен над любимия си пневматичен чук, вицепрезидента на Палеонтологическото дружество.

Почти цял месец измина в разчистване на пясъка, покрил вкаменената повърхност на глинестата равнина. Разчистеният участък от няколкостотин фута изглеждаше като моментална фотография на миналото — като че ли най-хубавата от всички, известни на палеонтолозите. Някога, в търсене на изчезващите води, тук се преселили десетки птици и влечуги; оттогава са изминали няколко геологични епохи, от тези същества не останало нищо, но следите им са съхранени завинаги. Почти всички следи можеха да бъдат разпознати, освен едни, принадлежащи на някакво същество, неизвестно на науката. Това е бил звяр с тегло двадесет-тридесет тона и професор Фаулър вървеше по следите на тези петдесет милиона години с увлечението на ловец на едър дивеч. Кой знае, може би ще му се удаде да догони чудовището; в ония времена равнината е била предателски неустойчиво блато и нищо чудно костите на неизвестното влечуго да лежат в една от клопките, които природата е поставила някъде съвсем наблизо.

Работата по разкопките беше къртовски бавна и уморителна. Само най-горният слой можеше да бъде разчистен със земекопна машина, всичко останало трябваше да се извършва ръчно. Професор Фаулър имаше достатъчно основания да не доверява никому пневматичния чук; и най-малката грешка можеше да бъде фатална.

Раздрънканият джип на експедицията, който се тресеше и подскачаше по ямите на отвратителния път, беше вече изминал половината разстояние до лагера, когато Дейвис заговори за това, което не им даваше мира от самото начало на работата.

— Изглежда, нашите съседи по долина не ни харесват много, но защо — не мога да си обясня. Струва ми се, ние не се бъркаме в техните работи, тъй че биха могли да ни поканят, макар и само от приличие.

— А може би това действително е военна лаборатория — изрече гласно общото мнение Бартън.

— Не мисля — меко възрази професор Фаулър. — Защото аз току-що получих покана от тях. Утре ще отида.

Ако това съобщение не произведе впечатление на избухваща бомба, причината беше само отлично уредената система на „домашен

шпионаж“. Няколко секунди Дейвис размишляваше над това потвърждение на своите догадки, а после, като се окашля леко, запита:

— А някой друг не канят ли?

Намекът беше толкова прозрачен, че професорът се усмихна.

— Не, поканата е адресирана само до мене. Слушайте, момчета, разбирам, че изгаряте от любопитство, но ви давам честната си дума, че не зная нищо повече от вас. Ако утре нещо се изясни, ще ви разкажа всичко. Но в последна сметка сега поне знаем кой управлява това стопанство.

Помощниците му наостриха уши.

— Кой? — запита Бартън. — Предполагам Комисията по атомна енергия?

— Много е възможно — отвърна професорът. — Във всеки случай цялата история се оглавява от Хендерсън и Бърнс.

Този път бомбата попадна в целта: Дейвис даже излезе извън пътя. Впрочем като се има предвид качеството на тоя път, последното обстоятелство нямаше наистина никакво значение.

— Хендерсън и Бърнс? В тази забравена от бога дупка?

— Именно — весело потвърди професор Фаулър. — Поканата изхожда от Бърнс. Той изказва съжаленията си, че не е имал възможността да ме покани по-рано, и ме моли да го посетя за малко.

— А не ви ли пише с какво се занимават?

— Нито дума.

— Бърнс и Хендерсън — замислено промълви Бартън. — Не зная нищо за тях, освен че са физици. В каква област се подвизават?

— Това са двамата най-крупни специалисти по физика на ниските температури — отвърна Дейвис. — Хендерсън беше дълги години директор на Кавендишката лаборатория. Наскоро той публикува в „Нейчър“ редица статии. Всички те, ако правилно си спомням, разглеждаха проблемата за хелий II.

Бартън дори не мигна: той не обичаше физиците и никога не пропускаше случай да го подчертае.

— Нямам и най-малка представа що за чудо е тоя хелий II — самодоволно заяви той, — нещо повече, съвсем не съм сигурен, че горя от желание да узная.

Това беше нападка против Дейвис, който някога — в минута на слабост, както сам обичаше да се изразява — беше получил учена

степен по физика. „Минутата“ трая няколко години, докато Дейвис по околни пътища достигна до палеонтологията, но физиката си остана неговата първа любов.

— Хелий II е разновидност на течния хелий и съществува само при температура няколко градуса по-висока от абсолютната нула. Той наистина притежава удивителни свойства, но това по никакъв начин не обяснява защо двама видни физици изведнъж се озовават в това ъгълче на земното кълбо.

Те пристигнаха в лагера. Дейвис, както винаги, гарира, без да намали скоростта, и рязко удари спирачките. Само че този път джипът се блъсна в стоящия отпред камион по-силно от обикновено и Дейвис съкрушено поклати глава.

— Гумите съвсем се износиха. Бих желал да зная кога ще пристигнат нови.

— Изпратили са ги тази сутрин с хеликоптер заедно с отчаяната записка на Ендрюс, който се надява, че новите ще те изкарат поне половин месец.

— Отлично! Довечера ще ги монтирам.

Професор Фаулър, който вървеше напред, се спря.

— Напразно бързахте толкова, Джим — мрачно забеляза той. — За обед пак има солено говеждо.

* * *

Не бива да се допуска, че в отсъствие на шефа Бартън и Дейвис работеха по-малко от обикновено. Напротив, беше им по-тежко, защото, когато шефът го нямаше, местните работници им създаваха два пъти повече главоболия. Те някак се изхитряха да отделят за приказки значително повече време.

Веднага след пристигането на експедицията на професор Фаулър младите палеонтолози се заинтересуваха от необикновените съоръжения, разположени на пет мили от разкопките. Това явно бе някаква изследователска лаборатория. Дейвис леко разпозна във високите кули силови атомни съоръжения.

Само това обстоятелство вече красноречиво свидетелствуваше за важността на изследванията, макар че нищо не подсказваше тяхната

насока. По земното кълбо имаше няколко хиляди такива съоръжения и всички те обслужваха проекти от първостепенно значение.

Можеше да се намерят десетки причини, които биха подбудили двамата крупни учени да се уединят в това глухо кътче; колкото по-опасни са изследванията в областта на физиката, толкова по-далеч от цивилизацията се извършват те.

Някои изследвания дори въобще се отлагат до създаването на орбитални лаборатории. И все пак беше странно: защо тази работа, в каквото и да се състоеше тя, се вършеше в непосредствена близост с крупните палеонтологични разкопки? Впрочем това би могло да бъде случайно съвпадение — нали досега физиците не проявяваха и най-малък интерес към своите съседи и съотечественици?

Дейвис старателно разчистваше една от гигантските следи, а Бартън изливаше течна смола в подготвения вече отпечатък. Докато работеха, те несъзнателно се вслушваха няма ли шумът на мотора да възвести приближаването на джипа. Професор Фаулър им беше обещал да ги прибере на връщане — другите коли бяха в движение и двамата съвсем не бяха очаровани от перспективата да се мъкнат цели две мили под палещите лъчи на слънцето. Освен това нямаха търпение да научат по-скоро новините.

— Как смяташ — изведнъж запита Бартън, — колко души работят там, при тях?

Дейвис се изправи.

— Ако се съди по размерите на сградата, около десет души.

— Тогава това би трябвало да не е държавен проект, а тяхно лично изследване.

— Възможно е, макар че пак ще им е нужна сериозна финансова подкрепа. Впрочем при научна репутация като тази на Хендерсън и Бърнс няма да е трудно да я получат.

— Върви им на тия физици! — въздъхна Бартън. — Трябва само да убедят някое военно ведомство, че ей сега ще изобретят ново оръжие, и веднага им изсипват две-три милиончета.

Той произнесе всичко това с горест — както у повечето учени, неговото отношение по този въпрос беше напълно определено. Особено Бартън трябваше да отстоява своите възгледи много порешително — той беше квакер и в качеството си на принципен противник на военната служба прекара цялата последна година на

войната в спорове с военните трибунали, които съвсем не споделяха неговите убеждения.

Шумът на мотора прекъсна разговора им и те се завтекоха срещу професора.

— Какво стана? — в хор викнаха двамата.

Професор Фаулър замислено ги изгледа; лицето му беше непроницаемо.

— Добър ли беше денят? — запита той най-сетне.

— Имайте съвест, шефе! — протестира Дейвис. — Докладвайте откровено какво успяхте да разузнаете!

Професорът се измъкна от колата и отупа с ръка костюма си.

— Извинете ме, колеги — смутено произнесе той, — но нищо не мога да ви кажа, буквално нищо.

Раздадоха се вопли на протест, но професорът остана непреклонен.

— Прекарах много интересен ден, но дадох дума да мълча. Не бях могъл да кажа, че съм разбрал както трябва с какво точно се занимават; зная само, че това е истинска революция в науката, която по значимост не отстъпва на откриването на атомната енергия. Впрочем утре при нас ще дойде доктор Хендерсън, ще видим какво ще успеете да изскубнете от него.

От разочарование двамата палеонтолози няколко секунди не можаха да изрекат и дума. Бартън пръв дойде на себе си.

— Добре, но защо е този интерес към нашата работа?

За миг Фаулър се замисли.

— Да, моето отиване не беше просто визита на вежливост — призна той. — Помолиха ме за помощ. А сега, ако зададете само още един въпрос, ще ви оставя да се мъкнете до лагера пеша.

* * *

Доктор Хендерсън пристигна на разкопките след обед. Беше пълен немного млад мъж, облечен малко необичайно — единствената видима част на тоалета му беше ослепително бялата лабораторна престилка. Впрочем за горещия климат тук това ексцентрично облекло притежаваше несъмнени достойнства.

Отначало палеонтолозите разговаряха с Хендерсън с вежливо-хладен тон: бяха обидени и не скриваха чувствата си. Но Хендерсън ги разпитваше с толкова неподправен интерес, че скоро те съвсем се оживиха и професор Фаулър им предостави възможността да покажат на госта разкопките, а сам отиде при работниците.

Картината на отдавна отминалата епоха направи дълбоко впечатление на физика. Цял час учените го развеждаха по изкопите и му разказваха за съществата, оставили тук своите следи, строяха предположения за бъдещите находки. Встрани от изкопните работи се отклоняваше широка траншея, когато се заинтересува от следите на чудовището, професор Фаулър преустанови всички други изследвания. Малко по-нататък траншеята се прекъсваше, за да спести време, професорът копаеше отделни ями. Неочаквано последният шурф^[1] се оказа празен. Започнаха да копаят в кръг и се изясни, че гигантското влечуго внезапно е свърнало встрани.

— Оттук започва най-интересното — разказваше Бартън на замаяния от впечатления физик. — Спомняте ли си мястото, където влечугото се е спряло и по всяка вероятност се е оглеждало наоколо си? Изглежда, то е забелязало нещо и се е спуснало да бяга в ново направление — за това може да се съди по разстоянието между следите от стъпките му.

— Никога не съм мислил, че тези същества са умели да бягат!

— Едва ли е изглеждало много грациозно, но при крачка от 15 фута^[2] може да се развие прилична скорост. Ние ще се постареем да го изследваме доколкото е възможно. Кой знае, може би ще успеем да открием подир какво е хукнало. Струва ми се, че професор Фаулър мечтае да намери утъпкано бойно поле с разхвърляни из него кости на жертвата. Тогава всички ще зяпнат.

— Картина в стил Уолт Дисни — усмихна се Хендерсън.

Но Дейвис беше настроен оптимистично.

— След нищо не е хукнало, просто жена му го е извикала в къщи. Нашата работа е рядко неблагоприятна: струва ти се, че вече си на прага на откритието, и изведнъж всичко отива на халос. Или пластът се оказва размит, или всичко е разместено от земетресение, или — което е най-отвратителното! — някакъв идиот, без сам да подозира, е разпердушинил на парчета най-ценната находка.

— Мога само да ви съчувствувам — кимна Хендерсън, — на нас, физиците, ни е по-леко. Ние знаем, че отговорът съществува, и рано или късно ще го открием.

Той направи многозначителна пауза и заговори, като грижливо претегляше всяка дума:

— Би било значително по-просто, нали, ако бихте могли да видите миналото със собствените си очи, вместо да го възстановявате стъпка по стъпка с помощта на убийствено бавни и неточни методи. За два месеца вие сте извървели по тези следи сто ярда и все пак те могат да ви заведат до задънена улица.

Последва дълго мълчание.

— Напълно естествено е, доктор Хендерсън, че нас ни интересуват вашите изследвания — замислено проговори Бартън, — а откакто професор Фаулър замълча, ние започнахме да строим най-невероятни предположения. С тези си думи вие не искахте ли да кажете, че...

— Не ме карайте да обещавам каквото и да било — бързо го прекъсна физикът. — Аз просто сънувах наяве. А колкото до нашите изследвания, те са още далеч от завършения си вид. Когато му дойде времето, ще узнаете всичко. Ние не се крием от никого, но пристъпихме в съвършено неизучена област и докато не намерим здрава почва под краката си, по-добре ще е да мълчим. Обзалагам се, че ако тук нахълтат геолози, професор Фаулър ще ги изгони с кирка в ръка, нали?

— Ще загубите — усмихна се Дейвис, — по-скоро той ще ги впрегне на работа! Но аз напълно ви разбирам, сър. Да се надяваме, че няма да чакаме много дълго.

* * *

Тази нощ светлината в палатката на палеонтолозите горя по-дълго от обикновено. Бартън не скриваше съмненията си, но Дейвис успя да построи въз основа на няколкото забележки на Хендерсън цяла хитроумна теория.

— Нали това обяснява всичко. И най-вече — защо са избрали именно това място. Иначе техният избор е просто безсмислен. Тук ние

знаем всеки пласт на почвата за последните сто милиона години с точност до един дюйм^[3] и можем да датираме всяко събитие с грешка, по-малка от един процент. Няма по Земята друго такова кътче, чиято геологична история да е била толкова подробно изучена: нашите разкопки са най-подходящото място за подобен експеримент.

— Но ти наистина ли допускаш, че е възможно, макар и само теоретично, да се построи машина, способна да види миналото.

— Лично аз даже не мога да си представя какъв би бил нейният принцип на действие. Но не бих рискувал да твърдя, че това е невъзможно за учени като Бърнс и Хендерсън.

— Хм. Бих предпочел по-убедителни доводи. Слушай, не можем ли да проверим твоите предположения? А тези статии в „Нейчър“?

— Вече изпратих нареждане до библиотеката на колежа. Ще ги получим в края на седмицата. В публикациите на един учен винаги съществува определена приемственост; може би статиите ще ни подскажат нещичко.

Но статиите само усилиха тяхното недоумение. Дейвис не грешеше: почти всички се отнасяха за необикновените свойства на хелий II.

— Това е наистина фантастично вещество — обясняваше Дейвис. — Ако течностите се държат така при обикновена температура, светът ще се преобърне. Да започнем с това, че той е напълно лишен от вискозитет. Веднъж сър Джордж Дарвек казал, че ако океанът беше от хелий II, то параходите нямаше да се нуждаят нито от платна, нито от машини. Достатъчно би било да отблъснат кораба от брега, а на отсрещния бряг да поставят нещо меко. Има само една пречка; още в началото на пътуването хелият би потекъл през борда нагоре по обшивката и гъл-гъл-гъл... корабът ще потъне.

— Много забавно — забеляза Бартън, — но какво общо има това с твоята скъпоценна теория?

— Засега нищо общо — призна Дейвис, — но слушай по-нататък и може би ще има. Два потока от хелий II могат да текат през една в съща тръба едновременно в противоположни направления: единият поток просто ще преминава през другия.

— Това надвишава способността ми да разбирам; все едно да хвърляш камък едновременно напред и назад. Обзалагам се, че

обяснението на тази история няма да мине без теорията на относителността.

Дейвис продължаваше да чете внимателно статиите.

— Обяснението е твърде сложно и няма да се преструвам, че го разбирам напълно. То е основано на предположението, че в определени условия течният хелий може да притежава отрицателна ентропия.

— Това не ми говори нищо — аз и положителната ентропия не можах никога да проумея.

— Ентропията, това е мярата на разпределение на топлината във Вселената. В самото начало, когато цялата енергия е била концентрирана в звездите, ентропията е била минимална. Когато в цялата Вселена ще се установи еднаква температура, ентропията ще достигне максимума. Вселената ще бъде мъртва. Светът ще бъде пълен с енергия, но тя няма да може да се използва.

— Защо?

— По същата причина, поради която всичката вода в океана не е способна да приведе в движение турбините на една хидроелектростанция, а мъничкото планинско езеро се справя отлично с тая работа. Нужна е разлика в нивата.

— Сега разбирам. Даже си спомних, че някой беше нарекъл ентропията „стрелата на времето“.

— Вярно, казал го е Едингтън. Въпросът е в това, че кой да е часовник, даже и от тези с махало, може да го накараш да върви обратно. А ентропията е еднопосочна улица: с течение на времето може само да се увеличава. Оттук и изразът „стрела на времето“.

— Но тогава отрицателната ентропия... Дявол да ме вземе!

Една минута приятелите се гледаха мълчаливо. После Бартън попита с глух глас:

— А какво пише за това Хендерсън?

— Ето една фраза от последната му статия: „Откриването на отрицателната ентропия ще доведе до съвършено нови революционни представи и коренно ще промени познатата картина на света. Този въпрос ще разгледаме по-подробно в следващата ни статия“.

— И по-нататък?

— Там е работата: следваща статия няма. За това може да има две обяснения. Първото: редакторът на списанието се е отказал да я

публикува. Но подобно предположение може веднага да се отхвърли. И второто: Хендерсън изобщо не е написал следващата статия, понеже новите представи са се оказали изключително революционни.

— Отрицателна ентропия — отрицателно време. Звучи невероятно — разсъждаваше на глас Бартън. — А може би наистина съществува теоретична възможност да се надникне в миналото...

— Намислих! — възкликна Дейвис. — Ще изложим утре пред професора всички наши предположения и ще следим как ще реагира той. А сега, докато още не съм получил възпаление на мозъка, смятам да отида да спя.

Той спа зле. Присъни му се, че крачи из пустинен път и нито пред него, нито назад, додето му виждаха очите, този път нямаше край. И вървя така миля след миля, докато изведнъж се натъкна на пътеуказател. Беше счупен и стрелките му лениво се въртяха от вятъра. Дейвис се опита да разбере надписите. На едната стрелка пишеше: „Към бъдещето“, а на другата — „Към миналото“.

* * *

Те не успяха да сварят професор Фаулър неподготвен. И нищо чудно — след декана той беше най-добрият играч на покер в целия колеж. Докато Дейвис излагаше своята хипотеза, професорът безстрастно разглеждаше двамата развълнувани млади хора.

— Утре отново ще ходя там и ще разкажа на Хендерсън за вашите предположения. Може би той ще се съжали над вас, а може би и аз ще успея да узная нещичко ново. А сега — на работа.

Но вълнуващата загадка дотолкова бе завладяла мислите на Бартън и на Дейвис, че те напълно загубиха интерес към работата. И макар че се заловиха най-добросъвестно със задълженията си, неотстъпно ги преследваше мисълта, че се трудят напразно. Колко щастливи биха били, ако наистина е така. Само като си помисли човек, че би могло да се погледне назад във времето, да се измине в обратен ред цялата история на Земята, да се разкрият великите тайни на миналото, да се види зараждането на живота и да се проследи целият ход на еволюцията от амебата до човека!

Не, би било твърде прекрасно, за да го повярват! И като стигнаха до този извод, те се върнаха отново към чопленето и лопатата, но не минаваше и половин час и пак се мярваше мисълта: „Ами ако?“ И всичко се повтаряше отначало.

От второто си посещение професор Фаулър се върна потресен и замислен. Единственото, което успяха да измъкнат от него, бе, че Хендерсън изслушал тяхната хипотеза и похвалил способностите им за дедуктивно мислене.

Това бе всичко. Но за Дейвис то беше напълно достатъчно, макар че Бартън, както и преди, изпитваше съмнения. Минаха няколко седмици и Дейвис успя да го убеди в правотата на предположенията си. Професор Фаулър прекарваше все повече време с Хендерсън и Бърнс; понякога палеонтолозите не го виждаха с дни. Изглежда, че бе изгубил интерес към разкопките и бе прехвърлил цялото ръководство на Бартън, който сега можеше да се занимава с пневматичния чук колкото му душа иска.

Всеки ден Бартън се промъкваше по следите на чудовището с нови два-три ярда. Ако се съдеше по характера на следите, влечугото е препускало с огромни скокове и по всичко личеше, че всеки миг ще настигне своята жертва. Още няколко дни и те ще разкрият чудото на запазените следи от трагедията, разиграла се по тези места преди петдесет милиона години. Само че сега това нямаше никакво значение; от намеците на професора те стигнаха до заключението, че решителният експеримент се очаква всеки ден. Още ден-два, обеща им професорът, а ако всичко върви добре, ще дойде краят на тяхното очакване.

Веднъж или два пъти ги посети Хендерсън. Безспорно нервното напрежение бе наложило и на него своя отпечатък. Просто се виждаше, че гори от желание да поговори за своите опити и само с голямо усилие на волята се заставя да мълчи. Приятелите не знаеха да се възхищават ли от подобно самообладание или да съжаляват. Дейвис имаше впечатлението, че Бърнс именно настоява за запазването на тайната; впрочем за него говореха, че досега не е публикувал нито една своя работа, без да я провери предварително поне два-три пъти. Колкото и да ги вбесяваше подобна предпазливост, те напълно го разбираха.

Тази сутрин Хендерсън отиде при професор Фаулър; като че напук колата му се повреди до самите разкопки. Всъщност пострадалите се оказаха Дейвис и Бартън, защото професорът реши да отведе Хендерсън с джипа, като предостави на помощниците си възможността да се разходят през обедната почивка до лагера и обратно пеш. Но те бяха готови да се примирят с тази участ, ако тяхното чакане, както им намекнаха, наистина се приближаваше до своя край.

Фаулър и Хендерсън седнаха в джипа, а палеонтолозите стърчаха до тях. Сбогуването беше тягостно и неловко, като че всеки четеше мислите на останалите. Най-сетне Бартън с присъщата си прямота каза:

— Е, докторе, щом днес е решителният ден, позволете ми да ви пожелаая успех. Надявам се да получа от вас за спомен снимка на бронтозавъра.

Хендерсън вече толкова бе свиквал с подобни убождания, че почти не им обръщаше внимание. Той се усмихна без особена радост и забеляза:

— Нищо не обещавам. Все още можем здраво да затънем и да не стигнем доникъде.

Дейвис унило провери с върха на ботуша си добре ли са напомпани гумите и забеляза, че външните гуми са нови, със своеобразни зигзагообразни фигури, каквито досега не беше виждал.

— Във всеки случай очакваме да ни разкажете всичко. Ако не, в някоя тъмна нощ ще нахлуем във вашата лаборатория и сами ще открием с какво се занимавате там.

— Ако успеете да се оправите в нашия хаос — разсмя се Хендерсън, — вие сте гении. Но ако наистина всичко мине добре, утре вечер ще устроим малко тържество.

— Кога да ви очакваме, шефе?

— Около четири часа. Не ми се ще да ви карам да ходите пеша и за вечеря.

— Добре. Дано всичко върви по мед и масло!

Автомобилът се скри в облак прах, като остави двамата млади хора, втрещени след него.

— Ако искаме времето да мине по-бързо — промълви най-сетне Бартън, — да се заемем с работа. Хайде!

* * *

Бартън маневрираше с пневматичния чук в самия край на траншеята, която се простираше на повече от сто ярда от изкопа. Дейвис се занимаваше с окончателното разчистване на току-що откритите следи. Отпечатъците от лапите на чудовището бяха твърде дълбоки и много раздалечени един от друг. Просто се виждаше как гигантското влечуго изведнъж рязко е свъртало встрани и отначало се е спуснало да бяга, а после е започвало да скача като огромно кенгуру. Бартън се опита да си представи мислено тази картина: хилядакилограмовото създание, което се приближава със скорост на експрес. Какво пък, ако предположенията им са верни, в най-скоро време те ще могат да се любуват на подобно зрелище.

Към края на деня установиха рекордна скорост за проправяне на траншеята. Грунтът стана по-мек и Бартън се движеше напред толкова бързо, че далеч изпревари Дейвис. Погълнати от работа, те бяха забравили всичко друго на тоя свят и само чувството на глад ги върна към действителността. Дейвис пръв забеляза, че е вече късно, и се отправи към приятеля си.

— Вече е четири и половина — рече той, когато шумът затихна, — шефът закъснява. Няма да му простя, ако отиде да вечеря направо, без да ни прибере оттук.

— Да почакаме още половин час — предложи Бартън. — Досещам се какво го е задържало. Прегорели са предпазителите и не са могли да ги поправят.

Но Дейвис не се успокои.

— Дявол да го вземе, отново ли ще се влачим пеш до лагера? Ще се изкача на хълма да видя дали професорът не идва.

Той остави Бартън да проправя траншеята в мекия пясъчник и се изкатери по ниското хълмче на брега на някогашното русло. Оттук цялата долина се виждаше като на длан и кулите-близнаци на лабораториите Хендерсън-Бърнс рязко се очертаваха на фона на еднообразния пейзаж. Нито едно облаче дим не подсказваше за движещ се автомобил: професор Фаулър още не беше напуснал сградата.

Дейвис подсвирна с негодувание. Да маршируваш две мили след толкова уморителен ден и като добавка да закъснееш за вечеря! Той реши, че е безсмислено да чакат, и вече започна да се спуска по склона, когато изведнъж нещо привлече вниманието му и той отново огледа долината.

Над двете кули — единствената видима за него част от лабораториите — плуваше мараня. Той разбираше, че кулите могат да бъдат горещи, но чак нажежени! Когато се вгледа, за свое учудване забеляза, че маранята има форма на полукълбо с диаметър около четвърт миля.

Неочаквано то избухна. Нито ослепително лумване, нито пламъци — просто една сянка премина по небето и се стопи. Маранята изчезна и заедно с нея изчезнаха и двете високи кули на атомната електростанция.

Дейвис почувствува, че краката му се подкосяват; той се свлече на земята и отвори уста в очакване на взривната вълна. Сърцето му се сви от предчувствие за някаква беда.

Звукът от взрива не беше особено силен: само продължителен глух тътен се понесе и замря в спокойния въздух. До замъгленото съзнание на Дейвис едва сега достигна мисълта, че грохотът на пневматичния чук е престанал — като че ли взривът е бил по-силен, та и Бартън го е чул.

Пълна тишина. В напечената от слънцето долина не се забелязваше и най-малкото движение. Дейвис почака, докато силите му се възвърнат, и като се препъваше, се затича надолу.

Бартън, закрил лице с ръка, седеше на дъното на траншеята. Когато Дейвис приближи, той повдигна глава. Дейвис се уплаши от израза на очите му.

— Значи и ти чу — запита той. — Според мене, цялата лаборатория излетя във въздуха. Да вървим, не бива да се бавим.

— Какво си чул? — тъпо запита Бартън.

Дейвис изумено загледа приятеля са. После проумя, че Бартън не би могъл да чуе нищо: шумът от пневматичния чук би трябвало да заглуши всички странични звуци. Усещането за катастрофа нарастваше с всяка секунда; чувствуваше се като герой от древногръцка трагедия, безпомощен пред неумолимата съдба.

Бартън се изправи на крака. Лицето му потръпваше и Дейвис разбра, че той е на границата на истерията. Но когато заговори, гласът му прозвуча удивително спокойно.

— Какви идиоти бяхме! — рече той. — Да обясняваме на Хендерсън, че той строи машина, способна ДА ВИДИ миналото. Представям си как ни се е присмивал.

Машинално Дейвис приближи до края на траншеята и погледна скалата, върху която за пръв път от петдесет милиона години пак попадаха слънчеви лъчи. Без особено удивление той разгледа отпечатъка върху повърхността на вкаменената почва със своеобразните зигзагообразни фигури, които бяха привлекли тази сутрин вниманието му. Отпечатъкът беше плитък, като че оставен от джип, който се е носел с пределна скорост.

Вероятно така е и станало, понеже на едно място отпечатъците от гумите бяха покрити от следите на чудовището. Следите бяха твърде дълбоки, като че ли огромното влечуго се е готвило за решителния скок върху отчаяно бягащата жертва.

[1] *Шурф* — отвесен разузнавателен изкоп — Б.пр. ↑

[2] *Фут* — английска мярка за дължина равна на 30,48 см — Бел. moosehead ↑

[3] *Дюйм* — холандска мярка за дължина равна на 25,4 мм — Бел. moosehead ↑

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 21, 22, 23, 24/1971 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.